

Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՎՐԴ. ՀԱՆԱՇԵԱՆԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ
ՍՏԱՅՈՒԱԾ ՅԱԽԱԿՅԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Appresa luttuosa notizia morte compianto Padre Gianascian, porgo Paternità Vostra et veneranda comunità religiosa espressione nostro cordoglio, assicurando preghiere suffragi.

Città del Vaticano (19.4.1974)

PAOLO Card. PHILIPPE

* * *

Profondamente scosso decesso benemerito hieromonaco Mesrop Vartapet, condividiamo lutto Paternità Vostra Rev.ma et comunità, et eleviamo suffragi riposo eterno anima eletta.

Roma (13.4.1974)

Vesc. GARABED AMADOUNI
P. BASILIO CEPIGIAN

* * *

Մաշտոցի անուան Մատենադարանի Տնօրենությունը վշտակցում է Ձեզ՝ Միաբանության մեծ կորստի, Հայ Մշակույթի երախտաւոր, անուանի գրականագետ ու բանասէր Հայր Մեսրոպ շանաշեանի մահուան առթիւ:

Երեւան (25.4.1974)

Մատենադարանի տնօրեն՝ Լ. ԽԱՉԻԿՅԱՆ

* * *

Ընդունեցե՛ք մեր խորին ցաւակցութիւնը Հայ Մշակույթի բազմավաստակ գործիչ, Հայ Գիր ու Գրիչի ազնիւ ջատագով՝ Հայր Մեսրոպ շանաշեանի անժամանակ մահուան առթիւ:

Երեւան (24.4.1974)

Արտասահմանի հետ Մշակութային կապի Ընկերության
Նախագահ՝ Վ. ՀԱՄԱԶՍԱՊԵԱՆ

1974

ՀԼԲ. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 1-2

49

* * *

Profondamente commosso scomparso Padre Gianascian, presentiamo sincere condoglianze.

Madre ERMINIA

Roma (14.4.1974)

Superiora Generale et Comunità SUORE ARMENE

* * *

Ante infausta noticia fallecimiento Reverendo Padre Mesrob participamos del dolor de la Congregacion.

Buenos Aires (23.4.1974)

COMISION DE PADRES
COLEGIO MEKHITARISTA

* * *

Nous associons au deuil cruel que vient de subir la Congrégation, nous nous inclinons avec respect devant la dépouille de notre cher Padre Mesrob.

Paris (16.4.1974)

Rédaction HARATCH

* * *

Հայր շանաշեանի անակնկալ մահուան գոյժը ցնցեց բոլորս: Անոր վաղաժամ կորուստով կ'անհետանայ Հայ Մշակույթի բազմավաստակ, անխնջ սպասարկու մը եւ հայ արժէքներու աննկուն պահակ մը, որ ինկաւ պատկէշին վրայ: Յարգալիք կը խոնարհինք իր քարմ հողակոյտին առջեւ, յայտնելով ցաւակցութիւններ Միւրաբան մեծ Ընտանիքին:

Միլանոյ (16.4.1974)

ԻՏԱԼԻՅՑ ՀԱՅՈՑ ՄԻՈՒԹԻՆ
ԻՏԱԼԱՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՆ

* * *

Profondamente costernati notizia repentina dipartita Padre Mesrob Gianascian, valente scrittore, poeta, porgiamo profonde sentite condoglianze.

Milano (18.4.1974)

LA CASA ARMENA DI MILANO

* * *

Eprouvons tristesse profonde suite décès Révérend Père Mesrob Djanachian et présentons nos condoléances très émues.

Lisboa (18.4.1974)

ROBERTO GULBENKIAN

4. ԲԱԶՄԱՎԷՊ

* * *

Apprends avec surprise et émotion disparition Père Djanachian. Vous adresse personnellement et au nom Association nos condoléances respectueuses.

Marseille (19.4.1974)

SOURIG EXERJEAN

* * *

Sincere condoglianze per grave perdita Congregazione Mechitarista et Letteratura Armena.

Venezia - Mestre (14.4.1974) UNIONE STUDENTI ARMENI D'EUROPA
COMITATO DI DIREZIONE

* * *

Voglio accogliere le mie più sentite profonde condoglianze per improvvisa irreparabile perdita del poeta scrittore Padre Mesrob Gianascian, vanto della cultura armena.

Milano (18.4.1974)

YERVANT HUSSISSIAN

* * *

Խորապէս կը սգամ ամուսնացեալի Հայր Մեսրոպի մահը եւ կը վշտակցիմ Միաբանութեան կրած մեծ կորուստին:

Միլանոյ (18.4.1974)

ԲԺՂ. ԵՐՈՒԱՆԻ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

* * *

Avons appris avec douleur décès Père Mesrob, grande perte pour Lettres Arméniennes, adressons sincères condoléances.

Paris (14.8.1974)

Famille FEYDIT

* * *

Հայր ձանաշեանի վաղաժամ կորուստին առթիւ՝ մեր խորին ցաւակցութիւնը Միսիսարեան Միաբանութեան, մաղթելով բոլորիդ արեւշատութիւն, շարունակելու հանգուցեալին թողած թանկագին ժառանգութիւնը: Ան իր ամբողջ էութիւնը ի սպաս դրաւ Հայ Մշակոյթի եւ արժէքներու պանծացման, եւ ինկաւ գրիչը ձեռքին: Կը միացնենք մեր ազօրքը իր հոգւոյն հանգստեան եւ յարգամբով կ'ոգեկոչենք իր լուսաւոր յիշատակը:

Միլանոյ - ձեռնով (17.4.1974)

ԱՆԱՀԻՏ ԵՒ ՀՐԱՆԻ ԲԱՄՊԱԿԵԱՆ

* * *

Appresa repentina scomparsa stimatissimo Padre Mesrobio, porgiamo vivissime condoglianze.

Milano (18.4.1974)

Famiglia KASANGIAN

* * *

Commossi per grave e immatura Vostra perdita, porgiamo sentite condoglianze.

Venezia - Lido (13.4.1974)

Famiglia ZOVIGHIAN

* * *

Morte prematura Padre Mesrob Gianascian è perdita grave non solo per Congregazione, ma per tutta nazione armena; con infinita tristezza presentiamo nostre condoglianze a Lei e Confratelli.

Genova (20.4.1974)

Famiglia ARSLANIAN

* * *

Con vero dolore ho appreso la notizia della scomparsa irreparabile di Padre Mesrobio Gianascian, scrittore, saggista, poeta di immenso valore, un vero lutto per la cultura armena. Mi unisco a voi nella preghiera, profondamente commosso.

Milano (18.4.1974)

ZAVEN MENDIGHIAN

* * *

Profondamente addolorati per repentina scomparsa apprezzatissimo Padre Mesrob, partecipiamo commossi Vostro lutto.

Cusano Milanino (16.4.1974)

VARTUHI, VASKEN PAMBAKIAN

* * *

Condoglianze vivissime per la morte di Padre Mesrob Gianascian.

Milano (18.4.1974)

GINA, ANI', ARDA SERAPIAN

* * *

Profondamente commossa per l'immatura morte di Padre Mesrob Gianascian, immortale poeta e letterato, porgo le mie più sentite condoglianze a Lei, Reverendo Padre Abate e a tutta la Congregazione.

Milano (18.4.1974)

ARMINE SIRABIAN

* * *

Partecipiamo Vostro dolore indimenticabile Padre Mesrob, uniti
vostri suffragi.

Milano (18.4.1974)

ARMEN MANOUKIAN
HERMAN VAHRAMIAN

* * *

Très peiné, adresse sincères condoléances.

Paris (14.4.1974)

JACQUES FEYDIT

* * *

Touchés par disparition du Révérend Père Mesrob, Vous adressons
nos sincères condoléances.

Marseille (14.4.1974)

Familles GUILLAUME
et VINCENT PARMAKSIZIAN

* * *

Kidnly accept my deepfelt condolences on the Loss of an illustrious
member of your Congregation.

Baghdad (3.5.1974)

Doctor TCHOBANIAN

* * *

Condoglianze causa decesso Padre Mesrob.

Athènes (14.4.1974)

ANOUSH ET ONNIG MANOUGHIAN

* * *

Sentite condoglianze.

Milano (18.4.1974)

PEROUS E ANAHID KEHYAIAIAN

Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՎՐԴ. ՃԱՆԱՇԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՑԱԽԱԿՑԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Խոր ցաւով իմացայ գոյժը մահուան սիրելի Հ. Մեսրոպ վ. Ճանաչեանի:
Կը խնդրեմ որ ընդունիք անկեղծ ցաւակցութեան զգացումները այս մեծ
կորուստին համար, որ կը գրկէ Ձեր արդիւնաշատ Միաբանութիւնը իր արժանաւոր
գաւակներէն մէկէն:

Շատ բարի եւ օրինակելի կրօնաւոր, համգուցեալ Հ. Մեսրոպ կը ջանար
համդիսանալ հարազատ գաւակը երջանկայիշատակ եւ նրանաշնորհ Միսիքար Աբրա-
հոր, լիան մոլորութիւնով Սուրբ Եկեղեցւոյ եւ Հայ Ազգին ծառայութեան, բազմա-
տեսակ գործունէութեան մէջ:

Գիտակից եմ անոր կատարած կարեւոր դերին, զանազան կրօնական, մշակու-
թային, գրական, դաստիարակչական եւ այլ մարզերու մէջ: Ձեր Միաբանութեան
հետ կ'ողբամ անոր կորուստը, մանաւանդ ներկայիս, երբ մեր շարքերը այնքան
կը տկարաման եւ մեր քիւր կը նուազի:

Սուրբ պատարագիս մէջ, զոր անոր բարի հոգւոյն համար մատուցի, խնդրեցի
Աստուծմէ որ գթայ մեր վրայ եւ յարուցանէ, մեր աշխարհիկ եւ կրօնաւոր կզերին
համար, բազմաթիւ սուրբ կոչումներ:

Այս օրերս մահու, պատրաստուելով «Կոչումներու Օրօն»-ը, որ բոլոր Եկե-
ղեցւոյ մէջ պիտի կատարուի եկող Մայիս 5ին, պիտի աղօթեմ որ Տէրը մշակներ
դրկէ Հայ Կաթողիկէ իր փոքր Այգլոյն եւ յատկապէս Ձեր սիրելի Միաբանութեան:

Այս տխուր պարագային, կարելի՞ է չյիշել թէ մահուան գաղափարին կապ-
ուած է յոյսը յարութեան: Ուստի, շնորհակալութեամբ, Զատկական Ձեր շնորհա-
ւորութեան, կը միանայ աղօթքիս հաւատարմութեամբ առ Յիսուս, խնդրելով որ իր Յարու-
թեան ուրախութիւնը սփռէ Միաբանութեանդ բոլոր անդամներուն սրտերուն մէջ:

Սրտագին ցաւակցութիւնս կրկնելով եւ մաղթելով ամէն բարիք ի Տեառնէ,
մնամ սիրոյ ջերմ ողջումիւ եւ օրհնութեամբ

Գերյ. Գրպծ. Հայրութեանդ

աղօթարար

Պէյրուք, 25 Ապրիլ 1974

✠ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԶ. ՊԱԹԱՆԵԱՆ
Կաթողիկոս-Պատրիարք Կաթողիկէ Հայոց

* * *

Քաղաքի օրաքերքերէն սրտի անհուն կսկիծով տեղեկացանք Միաբանութեան մեծարժէք անդամներէն Հայր Մեսրոպ Վարդապետ Ճանաչեանի վաղաքիտ մահուան գոյժը, որ եկաւ ցնցել մեր էութիւնը մինչեւ մեր հոգիներուն խորը, վերահաս փոքորիկի մը հանգոյն:

Այս տխուր առթիւ, Գալփայեան Ուխտի Միաբանութեան անունով, կու գանք մեր անկեղծ վշտակցութիւնները յայտնել Ձերդ Գերապայծառութեան եւ վաճառող Միաբանութեան, մաղթելով որ Տէրը արեւշատութիւն եւ փառառոյզ կեանք պարգեւէ ձեզ, եւ յաւիտեան կանգնուի ձեր Մեսրոպի մահուր հոգիին:

Ձերդ խոնարհ աղախին
ԱՐՈՒՍԵԱՆԿ Մայրապետ ՄԵՒԹԱՐԵԱՆ
Մայր Գալփայեան Ազգ. Ազգ. Որբանոցի

* * *

Սրտի անհուն վիշտով է որ կարդացի Հ. Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի անակնկալ եւ վաղաժամ մահը:

Բառերը կը պակսին արտայայտելու համար կորուստին մեծութիւնը՝ որ կը ծանրանայ այսօր Սփիւռքի եւ համայն հայ Դպրութեան կեանքին վրայ: Միութեան համ Տան այսօրուան մեծագոյն արժէքներէն մէկն է որ կը հեռանայ կեանքէն՝ կէս քողած իր հսկայական մատենագրական գործը:

Հայր Մեսրոպ Ճանաչեան մեր Գրականութեան պատմութեան արդի մեծագոյն եւ մեծահմուտ վարպետներէն մին էր եւ Արշակ Զօպանեանէն ամբիջապէս վերջ՝ մեծագոյն գրական ֆնմադատը:

Իր քողած երկու տասնակէ անկի մեծարժէք մատենաները կը վկայեն անոր ազնիւ հայրենասիրութեան, բարձրօրէն օժտուած գրական տաղանդին, կորովին, ջանասիրութեան եւ գոհարեման ասակ ոգիին մասին:

Միութեան Տան լուսեղէն սիւններէն մին էր ան եւ Հայ Սփիւռքի եւ համակ Հայութեան մեծ երախտաւորը եւ Մշակոյթի ձեռնահաս Գործիչը:

Իր մէջ նոր Ալիշան մը կը շնչէր, կը խոկար եւ կը ստեղծագործէր՝ անհուն հաւատով եւ անվիատ ջանասիրութեամբ:

Համայն Հայ Գրական աշխարհը Ձեզի հետ կը սգայ ու կը բաժնէ Ձեր վիշտը: Տարիներու գրական բարեկամութիւն մը, իր եւ իմ մէջ, ա՛յլ անկի կը խորացնէ եւ կը դառնացնէ վիշտս այս անակնկալ, ցաւալիք իրականութեան դէմ:

ժ

Փարիզ, 11 Մայիս 1974

ՄԱՌԻ ԱԹՄԱՅԵԱՆ
Նախագահուի Ֆրանսահայ Գրողներու
Միութեան, Փարիզ

* * *

Դեռ նոր էինք ստացել Հայր Ճանաչեանի մեզի դրկած իր երկու գիրքերը, «Հայ Գրականութեան նոր շրջանի համառօտ պատմութիւն» եւ «Փշրուած ֆնար» անուն հրատարակութիւնները:

... Եւ ահա շանքահարոյ սեւ լուրը կարդացինք քերքերուն մէջ: Հայր Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեան վախճանած՝ Ապրիլ 13ին, Վենետիկի մէջ, սրտի ծանր տագնապի մը հետեւանով:

Ափսո՛ս, հազար ափսոս, որ հայ ազգը ընդհանրապէս եւ Միաբանութիւնը մասնաւորապէս, կորսնցուց իր լուսագոյն գաւակներէն մէկը, որ այս բազմազան Միութեան Միաբանին բազմաթիւ արժէքաւոր գործերը կիսատ մնացին իր մահով, եւ որ հայ գրական աշուն կը ստանայ ծանր հարուած մը:

Այս տխուր առիթով՝ Հայ Գրականութեան Բարեկամներու Միութեան վարչութիւնը իր խորագգած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Ձերդ Սրբազնութեան եւ Միաբան Հայրերուն:

Վշտակցութեամբ եւ որդիական յարգանքներով
Հայ Գրականութեան Բարեկամներու
Միութեան վարչութիւն
ՎԱՐԴԱՅԵԱՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ, Նախագահ
ԽԱՋԱՏՈՒՐ Ն. ՄԱԿԱՐԵԱՆ, Քարտուղար

Նիւ Եօրֆ, 29 Ապրիլ 1974

* * *

Կը խնդրեմ որ ընդունիք վշտակցութիւնս անպասելի մահուան առթիւ Հ. Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի, որ այնքան սիրելի էր ինձ իր փառք անձով ու հիւսնալի գործունէութեամբ:

Իր կորուստը համագային վիշտ է, անշուշտ, բայց մահուան հանդէպ մեծ միութեանութիւն է իր քողած ժողովուրդին:

Կը հաւատամ քէ ան անմահութիւնը զգեցած է արդէն, մեծ Միութեան մերումն մամ, եւ մեր Մշակոյթի պատմութեան էջերուն վրայ յաւիտ պիտի ապրի իր մտքին ու նւիրումին բովանդակ պայծառութեամբ:

Ձերդ
ՀՐ. Տ. ԱՆԴՐԵԱՍԵԱՆ
Իսթանպուլ, 16 Ապրիլ 1974

* * *

Երէկ Մատենադարանէն ինձ հաղորդեցին հայ մշակոյթի նւիրեալ բազմարդիւն մշակի՝ Հ. Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի վաղաժամ մահուան տխուր գոյժը: Արդարեւ շանքահարոյ գոյժ էր այս, քանի որ Ձեր Միաբանութիւնն ու առհասարակ հայագիտութիւնը դեռ շատ սպասելիքներ ունէին իրմէ: Ամբողջ հոգովս կը զգամ Ձեր մեծ սուգը, որը համայն հայութեանն է միաժամանակ: ... Այս մեծ սուգի առիթով, հանգեցէ ընդունիլ իմ եւ գրչակից ընկերներու կողմէ խնդրեմ ցաւակցութիւններ Ձեզ եւ Միաբանութեանք բոլոր անդամներուն: Թող իր քողած մեծ ցութիւններ Ձեզ եւ Միաբանութեանք բոլոր անդամներուն: Ի փառս հայ մշակոյթի. եւ Ձեզ բոլորիդ պարապութիւնը նոր ոյժերով համալրուի, ի փառս հայ մշակոյթի. եւ Ձեզ բոլորիդ անսահման ոյժ եւ տոկունութիւն՝ Ձեր ազգանուէր գործերը առաջ տանելու համար:

Անկեղծօրէն Ձերդ
ՍՈՒՐԵՆ ՔՈՂԱՆՋԵԱՆ

Երեւան, 26 Ապրիլ 1974

* * *

Երեւ օր առաջ լսեցի մեր սիրելի Հ. Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի անակնկալ մահուան գոյժը: Մեծ եղաւ ցաւս: Անհատաւոր քուստս ինձի որ այնքան կորովի եւ առողջ մեր սիրելի եղբայրը այսպէս կարճատեւ հիւանդութեան մը գոհ պիտի

* * *

Մեծ ցաւով իմացանք Հ. Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի մահուան լուրը: ... Լուսահոգի Հ. Մեսրոպ Վրդ. եղած է Տեսուչ իմ գաւակներու, երբ Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանի աշակերտ էին: Միանգամայն մեր ընտանիքին մտերիմ բարեկամն էր: Կնոջս եւ գաւակներու կողմէ հանեցէք ընդունիլ մեր սրտագին ցաւակցութիւնները:

Իր բարի ժպիտը, հմտութիւնը, ճշմարիտ խօսակցութիւնը, բարի խրատները՝ մեր աչքերուն առջեւն են, եւ կրնաք վստահ ըլլալ որ պիտի չմոռանաք զինքը մեր խոնարհ աղօթքներուն մէջ:

Խնդրեմ, ներկայացուցէք մահու մեր ցաւակցութիւնները ամէն վ. Հարց:

Արքայ, 9 Մայիս 1974

Բժ. ԻԳՆԱՏԻՈՍ ՔԻՒԶԻՒՔԵԱՆ

* * *

«Բազմավէպ»ի վերջին թիւը դառն գոյժը բերաւ իմ սիրելի Հ. Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի մահուան:

Զափազանց զգացուած եմ եւ տխրութիւն մը զիս կը պատէ:

Հ. Մեսրոպի մահուամբ՝ Միսիթարի Տունը, «Բազմավէպ»ը եւ Հայ Մշակոյթը կը կորսնցնեն իրենց մեծարժէք գաւակը:

Խոնարհելով իր թարմ շիրմին առաջ, Ձեզի կը ներկայացնեմ իմ խոր ցաւակցութիւններս:

Աստուած իր անհուն սիրովը պատէ եւ լուսաւորէ ամոր ազնիւ հոգին, եւ Ուխտիդ ու Հայ ժողովուրդին պարգեւէ ամոր արժանի յաջորդներ:

Heureuse l'âme où ne court plus le temps!

Ընդունեցէք, Գերապատիւ Հայր, իմ սրտաբեկ բարեւներս եւ յարգանքներս:

Թոնեֆու - Ժընեւ, 10 Մայիս 1974

Ճրտ. Ս. ՃԵՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

* * *

Խոր վիշտով եւ ապշումով այսօր իմացանք որ Հայր Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանը վախճանած է: Կողքանք անակնկալ մահը մեծատաղանդ եւ գործունեայ գիտունին, եւ Ձեզմէ կը խնդրեմք որ հանիք ընդունիլ մեր անկեղծ ցաւակցութիւնները: Յուզումով է որ այսօր կը յիշեմք մեր վերջին այցելութիւնը Ս. Ղազար վանքին, երբ բախտը ունեցանք քանի մը շատ քաղցր օրեր անցընել Ձեր մէջ եւ վայելել ներկայութիւնը Հայր Մեսրոպին:

Սիրալիք եւ յարգալիք բարեւներով

Պէյրուս, 17 Ապրիլ 1974

ԱՆԺԵՂ ԵՒ ՏԻԳՐԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

* * *

Հայր Ներսէսի եւ Հ. Միքայէլի նամակներէն իմացայ ՇԱՏ տխրեցուցիչ լուրը մեր սիրելի Հայր Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի մահուան: Դեռ երիտասարդ, քանի որ այժմ 68ը տարեցութիւն չէ, եռանդուն, կորովի, իր արտադրութեան կարեւորագոյն

շրջանին մէջ էր: Փորձառութեամբ յղկեալ, հետզհետէ պիտի հարստացնէր մեր գրականութիւնը: Կասկած չունիմ որ Միաբանութիւնը շատ ծանր զգաց այս կորուստով: Հայր Մեսրոպ ինծի համար շատ յարգելի էր, հոգ չէ թէ մանրանկարչութեան մասին վիճէինք: Կարեւոր գործ էր իր հրատարակած «Գեղունիքներուն համադրութիւնը եւ հրատարակութիւնը: Երբեք չենք կրնար ուրանալ արժէքը կամ ստորագնահատել այն բժախնդիր, յոգնեցուցիչ եւ չարչարալից աշխատանքը, որ ան գիշեր ցերեկ քափեց՝ վանքին կարեւոր ձեռագրաց նկարագիրքին համար:

Սրտամալիկ բան մը կայ հատիկ հատիկ հեռացումին մէջ՝ վանքին այս կարեւոր ոյժերուն: Տար Աստուած որ նորեր գամ լեցնելու այդ պակասը, որ հետզհետէ աւելի ու աւելի զգալի կ'ըլլայ:

Ի յիշատակ Հայր Մեսրոպին «Բազմավէպ»ը պէտք է շարունակել իր այս ՆՈՐ տարագով: Հայր Ներսէս գրած է որ Հայր Մեսրոպի մահուան օրը, Ապրիլ 13ին, Շնորհալիի նուիրումը «Բազմավէպ»ի բացառիկը լոյս է տեսեր: Խեղճ Հայր Մեսրոպ, չտեսաւ իր վաստակին պտուղը:

Ձեզ բոլորդ ալ կը յուսամ Ս. Ղազար տեսնել այս Յունիսին վերջերքը:

Դարձեալ Ձեզի եւ Միաբանութեան յայտնելով ի խոր սրտէ ցաւակցական զգացումներս, մնամ ջերմ եղբայրական սիրով

Ուիչիթա (Քանզաս), 25 Ապրիլ 1974

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԻՒՐՏԵԱՆ

* * *

Մեծ վիշտով կ'իմամամ սիրելի Հայր Մեսրոպ վարդապետի անակնկալ մահը:

Մեծ է կորուստը Միաբանութեանդ համար, ինչպէս նաեւ Ազգին: Հայր Ճանաչեանը ճանչցած ու սիրած էինք իր նուիրումին համար Հայ Մշակոյթին, եւ ի նպաստ այս Մշակոյթին կատարած մեծ աշխատանքներով: Կը կորսնցնենք մահու ազնիւ բարեկամ մը:

Ընդունեցէք, Գերապ. Հայր, այս տխուր ու ցաւալի կորուստին առթիւ, իմ խորին ցաւակցութիւնները:

Փիեվէ Լիկուրէ, 6 Յունիս 1974

Ճրտ. ԱՐՄԷՆ ՍԱՐԵԱՆ

* * *

Սրտի մեծ վիշտով տեղեկացայ Գերապատիւ Հայր Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի անակնկալ մահը:

Այս առթիւ հանեցէք ընդունիլ անկեղծ ցաւակցութիւններս: Գերապատիւն ձեռնարկեալ մահը մեծ կորուստ է ինչպէս Ս. Ղազար վանքի Միաբանութեան, նույնպէս ցաւալի մահը մեծ կորուստ է համար: Տիպար հայ էր, մաքուր կրօնական, անխնայ աշխատող՝ հայը հայ պահելու վսեմ գործին:

Ես իմֆս ալ խորապէս կը սգամ ամոր մահը: Առիթը եւ հաճոյքը ունեցած եմ կարգալ հանգուցեալին անմահ գրական ժառանգութիւնը, որ իմ մէջս ձգած է թանկ կազին յիշատակներ:

Թող հոգը քեքեւ ճնշէ ամոր վրայ:

Համգիստ իր անիւններուն:

Փլովտիւ, 14 Յունիս 1974

ԱՐԹՕ Վ. ԽՕՇԻԿԵԱՆ

* * *

Բոլոր սրտով կը մասնակցիմ Ձեր մեծ սուգին, ողբալով տարածամ մահը եւ դառն կորուստը Միաբանութեանդ ամէնէն տփնջան, ամէնէն արդիւնաւոր եւ ամէնէն արժէքաւոր անդամներէն Հայր Մեսրոպ Վրդ. շանաշեանի:

Տէրը երկնային անբառամ պսակին արժանի ընէ իր հոգին, եւ Ձերդ Գերապայծառութեան ու միաբաններուն շնորհէ Սուրբ Հոգւոյն մխիթարութիւնը, որ պէսգի կարողանաք հեշտիւ տակալու այս խոր վշտին:

Սկիւտար, 19 Ապրիլ 1974

ԳԵՈՐԳ ԲԱՄՊՈՒՔՅԱՆ

* * *

Ցաւով իմացայ Հ. Մեսրոպ Վրդ. շանաշեանի մահուան գոյժը:

Խոր ցաւակցութիւններս Միաբանութեան:

Իր անժամանակ մահով՝ Միաբանութիւնը կը կորսնցնէ աշխատասէր եւ խոր պատրաստութիւն ունեցող բանասէր եւ բանաստեղծ Անճ մը:

Յարգա՜նք իր յիշատակին:

Միլանոյ, 15 Ապրիլ 1974

ՅՐԱՆՈՒՀԻ Յ. ԲԱՄՊԱԿԵԱՆ

* * *

Մեծ ցաւով իմացայ Հ. Մեսրոպ Վրդ. շանաշեանի վաղահաս անակնկալ մահուան դառն լուրը:

Սիրելի Հայրեր, ընդունեցէ՛ք իմ եւ ամուսինիս կողմանէ մեր ամենախորին ցաւակցութիւնները:

Ֆորլի, 26 Ապրիլ 1974

ՄԱՌԻ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ ՓԵՐՍԻԱՆԻ

* * *

Անհուն կսկիծով տեղեկացանք մահը Միաբանութեանդ մեծարժէք անդամներէն Հ. Մեսրոպ Վրդ. շանաշեանի:

Այս անդամանակի կորուստին առթիւ, հանեցէ՛ք ընդունիլ մեր խորին վշտ-տակցութիւնները եւ հաղորդել միւս միաբանակից Հայրերուն:

Իսթանպուլ, 18 Ապրիլ 1974

ԳԱԼԻՆԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

* * *

Լուրը առի որ մեր սիրելի Հայր Մեսրոպ մեռած է: Բոլոր վարդապետներուն կը ներկայացնեմ վշտակցութիւնս: Հայր Մեսրոպ ինծի հետ միշտ մեծ բարեկամութեամբ վարուեցաւ: Կը յուսամ թէ երիտասարդներուն մէջէն նոր Հայր Մեսրոպ մը կ'ելլէ: ...

Խորին յարգանքներով

Մոնթեիլի, 25 Մայիս 1974

ԺԻՐԱՅՐ ՏԷՏԷԱՆ

* * *

«Հայ Ընտանիք»էն տեղեկացայ շատ տխուր լուրը մահուան Հ. Մեսրոպ Վրդ. շանաշեանի:

Ես ալ կը բերեմ իմ մասնակցութիւնս Ձեր խոր սուգին եւ կ'աղօթեմ անոր հոգւոյն համար՝ որ հանգչի երկնային սուրբ արքայութեան մէջ:

Մնամ Ձերդ, յարգանքով

Թրիեսթ, 23 Յունիս 1974

ՎԱՀԷ ԶԻՆՃԻՐԵԱՆ

* * *

Յուզումով եւ որքան տխրօրէն լսեցի մեր Ազգին մեծանուն, տաղանդաւոր, բանասէր Հայր Մեսրոպ շանաշեանի մահագոյժը. կրօնական եղբայր մը կորսնցուց մեր Ազգը եւ Եարմանեան ցեղը. կարծես հոգիս անգամ մը եւս փշրուեցաւ, որովհետեւ Հայր Մեսրոպ շանաշեանը նուիրած էր իր տաղանդը, իր մտաւորական անհման ձեռնարկները մեր հայ գրականութեան, որուն պարծանքն ու փառքն էր:

Երբ պատիւ ունեցայ անցեալ Զատիկին Ձեզ մանչնալու, երազս իրականացաւ. ձեր բոլորին եղբայրական սէրը եւ մտածումները նուիրեցիք եղբորս՝ Սիամանթոյի յիշատակին: Անմոռանալի յիշատակ մը լեցուց իմ սգաւոր հոգիս, այդ օրը:

Կը խնդրեմ որ ընդունիք, կրօնասէր հոգւոյ եղբայրներս, իմ խորին զգացումներս եւ յուզումնալից ցաւակցութիւններս:

Հաւատարմօրէն կ'աղօթեմ, խնդրելով Աստուծմէ որ մեր Ազգին օրհնութիւն մը միշտ ընծայէ:

Խորին յարգանքներով

Շ. ԵԱՐԴԱՆԵԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
(Գոյր Սիամանթոյի)

Փարիզ, 20 Ապրիլ 1974

* * *

Ստացայ ինձ դրկուած «Բազմավէպ»ը, որուն մէջ գտայ մահազդը Ձեր Միաբանութեան Հ. Մեսրոպ Վրդ. շանաշեանի: Խոր յուզումով եւ մեծ կսկիծով երկցս կարդացի «Մեծ Հայուն» կենսագրականը:

Սիրելի եւ յոյժ յարգելի Մխիթարեան Հայրեր, Ձեր եղբոր եւ հոգեկից Հ. Մեսրոպ Վրդ. շանաշեանի մահը մեծ կորուստ մըն է համար Հայութեան, ամէն մարդի մէջ:

Բարձրեալն Աստուած մխիթարէ Միաբանութիւննդ, եւ բոլոր այն անձերը՝ որոնց համար վիշտ մը եղաւ «Մեծ Հայուն» վախճանումը: Ըստ իս, բոլոր իսկական հայերուն համար վիշտի եւ ցաւի պարագայ մըն է: ...

Համայն Հայութիւնը, Հայ Ազգը ո՛րքան ուրախ եւ երախտապարտ պիտի ըլլա՜ր՝ երբ մօտ ապագայի մը մէջ տեսնէր որ վախճանեալ Հ. Մեսրոպ Վրդ. շանաշեանի գծած ճամբուն իսկական հետեւորդներ երեւային Սուրբ Ղազարու վանքէն: Ես ինքս լիայոյս եմ: ...

Մնամ խորին յարգանքով

Ուրտորֆ (Զուիցերիա), 12 Յունիս 1974

ՅԱՐՈՒԹԻՆ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

* * *

Խոր վշտով ու կսկիծով տեղեկացանք Ձեր եւ մեր ազգին մեծ կորուստը. յանձին Հ. Մեսրոպ Վրդ. Ճանաչեանի:

Այս դառն, անժամանակ, անդամանելի վերջնական բաժանումէն սրտաբեկ՝ ընդունեցէ՛ք մեզ, խնդրեմք, Ձեզ սգակից:

Միջիւրեան Ուխտի բոլոր նուիրեալներուն առողջ, երկար ու բեղուն օրերուն համար միշտ աղօթող ենք Մազլում Բոյրեան: ...

Թող ներուի մեզ ըսել՝ հայարտութիւն մը կը մտնէ արդեօք այս աղօթքին մէջ: Գերազնիւ քանկագին Հայրեր, Ձեր անձնուրացութեան, Ձեր անսահման նուիրումին մէջ է փառն ու պատիւը մեր ափ մը ժողովուրդին, որ իր փառաւոր անցեալէն զատ, եղած է կամուրջը՝ Արեւելի մէջ տարածելու համար արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը, նուիրումով եւ աշխատանքով Միջիւրեան գոյգ Մայրաւանքներուն, Եւրոպայի սրտին վրայ քառած:

Երկրորդ աշխարհամարտի արեւելքի օրերուն, երբ Պերիովընի լուազոյն մեկնաբան վիլիսիւմ Բեմբի մեր քաղաքն էր այցելած, Բոյրս վալանքին կը մօտենայ՝ համերգէ մը վերջ, եւ մասնաւոր շնորհակալութիւն կը յայտնէ այն մեծ հանգիստին համար, զոր հասարակութիւնը վայելած էր՝ բացառիկ արուեստագէտին շնորհիւ: Եւ վարպետը, փայլուն արցունքի կաթիլ մը աչքերուն «Գիտեմ, կը պատասխանէ, սրահին երեք քառորդն Հայերդ է՛ք լեցուցած: Գիտեմ, Եւրոպայի մէջ իսկ հազուագիւտ վանք մը ունիք, վեներիկի ծոցին, ... իտէալս է օր մը այցելել. օգտունի՛ք շատ նիւթեր կան այնտեղ»:

Քիչ պատիւ այս եւ նմանները մեզի համար: Երանի՛ մեզի:

Ափսո՛ս. դառն կորուստ մը ունինք այսօր: Բայց լալ ու աւաղել՝ անօգուտ: Ճակատագիրը դժխեմ զգեստնեց տիտան կաղնին: ...

Յարգանքով

Իսթանպուլ, 16 Մայիս 1974

ՖԻՄԻ ՄԱԶԼՈՒՄ

* * *

Ho appena ricevuto la telefonata del P. Abate di S. Giorgio la quale mi ha comunicato la notizia che questa mattina il P. Mesrobio è morto. Creda, P. Abate, che ne provo tanto dolore. Nei giorni scorsi più di una volta sono stato lì lì per telefonare a S. Lazzaro per avere informazioni circa il procedimento della malattia che era già grave dieci giorni or sono.

Prego Lei e tutta la Comunità di sentirmi vicino in questa prova così dolorosa. Era un elemento tanto valido e ancora utile per la Comunità. Ho già chiesto al P. Abate di S. Giorgio di presentare le mie condoglianze a voce, giacché mi ha informato che domani verrà ai funerali. Ma lo faccio anche con queste righe. Il Signore voglia sostituire la perdita di P. Mesrobio con qualche altra buona vocazione.

Fraternamente unito a Lei e alla Comunità nel dolore e nei suffragi per l'anima del loro Confratello defunto, mi creda devotissimo nel Signore e nella Madonna

Praglia, 15 Aprile 1974

P. ISIDORO TELL, ABATE O.S.B.

* * *

C'est hier soir seulement que j'ai appris le grand deuil éprouvé par Votre Ordre en la personne du Rév. Père Mesrob Djanachian.

De tout cœur, nous nous y unissons, ma famille et moi-même, par la pensée et par la prière, présentant à Monseigneur l'Abbé Général, à Vous-même, et à tous les Pères, nos profondes et très respectueuses condoléances. ...

Je garderai le souvenir fidèle de sa bonté, de sa merveilleuse culture d'humaniste, qui s'est exprimée à travers une œuvre d'historien littéraire de grande valeur, avec tant de talent.

Nous pensons, avec mon épouse et mes deux plus jeunes filles, passer trois jours à Venise vers le milieu de Juin. Ce sera pour nous une tristesse de ne plus y voir le Père Mesrob.

Je Vous prie, mon très Révérend Père, de bien vouloir agréer, avec nos condoléances réitérées, l'expression renouvelée de notre très respectueux attachement, qui accompagna celle du joyeux espoir de vous revoir bientôt.

Neuilly, le 10 Mai 1974

CHRISTIAN DEDEYAN

* * *

Porgo l'espressione del mio più vivo dolore per la morte del R. P. Mesrobio Gianascian, che tanta cura pose per la realizzazione e la prosecuzione della collezione « *Scriptorum Romanorum quae extant omnia* ». Di Lui conserverò sempre la più grata memoria.

Venezia, 16 Aprile 1974

Prof. FRANCESCO SEMI

* * *

Profondamente rattristato per la grave inattesa notizia del decesso del P. Mesrob, esprimo a Lei ed a tutti i confratelli della Congregazione Mechitarista, col disappunto per non aver potuto partecipare alle estreme onoranze funebri, le mie condoglianze vivissime per la perdita di una nobilissima figura di Uomo, di Studioso, di Religioso, ma anche di speranza cristiana, cui l'atmosfera di Pasqua dà valore di certezza, che il Regno del Padre riserbi a Lui e per Lui preannunci a noi, il premio che la sua vita ha giustamente meritato.

Con viva devozione

Bassano del Gr. 16 Aprile 1974

Prof. GIUSEPPE FRASSON

* * *

Ho appreso con sommo dispiacere della scomparsa del nostro carissimo Padre Mesrob, al quale mi legavano antichi vincoli di devozione, di affetto e di stima. E' certo una grave perdita per la Congregazione, alla quale il degno sacerdote ed operoso pedagogo dava senza risparmio la sua attività. Io lo ricordo come docente ed educatore, con animo grato. E grave è pure la perdita per la cultura armena, alla quale tanto instancabilmente Padre Mesrob si dedicava.

Mi consenta pertanto di unire al Vostro, il mio umano lutto. Ora l'anima buona del Padre Mesrob riposa nella pace del Signore; spetta ai rimasti continuare l'opera sua, ed io non dubito che ci sarà qualche giovane Mechitarista che vorrà continuare gli studi e le ricerche che l'eccellente Maestro ed Amico con tanta tenacia perseguiva.

La prego, Eccellenza Reverendissima, di voler accogliere i sensi della mia devozione,

Roma, 16 Aprile 1974

suo
JUSIK ACHRAFIAN

* * *

Avrete ricevuto posta da tutto il mondo; non mi sentivo mettere una lettera sul mio biglietto; abbiate la bontà di leggere queste due righe.

Era alla Messa di Pasqua, appena ricevuta la santa Comunione, mio marito mi raggiunge dicendomi: Hanno telefonato che è morto P. Mesrob!

L'avevo visto sciupato forte, invecchiato, ma era una giornata lieta — il centenario di San Nersès Shnorhall — non ho osato chiedere. Come si è spento? Di cuore, immagino. E non era vecchio, non quanto un Padre Cherubino, per esempio. Continuo a pensare dentro di me, e se non sempre il ciglio si bagna, piango dentro di me.

E' più che giusto; ogni Padre Mechitarista è Padre di noi Armeni, ognuno di loro che manca, crea una grave perdita per la nostra piccola, grande Patria. E' ciò che ho pensato subito; è ciò che scriveranno, penso, tutti i giornali e mensili del mondo armeno.

Lo ricordo a Istanbul, nella sede del giornale « Jamanak », e poi sulla strada di ritorno, nel 1954; l'ho letto dopo, sulle loro pubblicazioni; poesie ispirate a Istanbul, firmate da Padre Mesrob. E che lavoro! oltre la direzione della Tipografia, della Redazione, persino le mie recensioni...

Ho una foto da Istanbul; caro dolce sorriso di Padre Mesrob; la ingrandirò, penso.

Devotamente e pregando
MAYDA MENDIGHIAN ANDRETTA
(Pittrice)

Rapallo, 15 Aprile 1974

* * *

C'est avec un grand serrement de cœur que je viens d'apprendre le décès prématuré du Père Mesrob Djanachian; quelle perte pour la Communauté de St. Lazare! Que Dieu ait son âme.

Je m'empresse donc d'offrir à votre Communauté mes vifs sentiments de condoléances.

Avec mes religieux hommages.

Marseille, le 10 Mai 1974

P. JOSEPH DAVID S. J.

* * *

Nous avons appris avec beaucoup de douleur le décès du Rév. P. Mesrob. Nous vous adressons toutes nos condoléances très émues. Nous savons que la perte d'un seul père chez vous est très grave. Esperons et souhaitons du cœur que la relève se fasse d'une manière sûre; et vous ayez beaucoup de séminaristes.

Paris, le 20 Avril 1974

Mlle. REINE et ANTOINE GARABEDIAN